

DE NIEUWE STANDAARD 315

Controlestandaard 315, om risico's van materieel belang voor de jaarrekening in te schatten, is ingrijpend gewijzigd. Deze vernieuwde standaard is erg bepalend voor de risicoanalyse, planning en uitvoering van uw controlewerkzaamheden. De tekst van de standaard zelf is korter dan voorheen, de toelichting en bijlagen zijn daarentegen veel uitgebreider. Er is concreter en gedetailleerder beschreven wat je moet doen om tot een goede risico-inschatting te komen.

RENÉ RADEMAKERS
**De uitgebreide
aandacht voor het
onderwerp IT
is een van de
opvallendste
wijzigingen.**

Wereldwijde reviews van controleopdrachten lieten kwaliteitsproblemen zien die onder andere werden veroorzaakt doordat bepalingen in Standaard 315 op sommige punten voor meerdere uitleg vatbaar waren. Die bepalingen zijn verduidelijkt en vaak ook voorzien van voorbeelden. Ook omvat de standaard nu vergaande vereisten voor het verkrijgen van inzicht in de IT-omgeving en de risico's die voortkomen uit het gebruik van IT. Ten slotte zijn vereisten opgenomen die je moeten helpen bij de professionele oordeelsvorming. Deze aanpassingen zijn bedoeld om de kwaliteit van controles naar een hoger niveau te tillen.

DE TOEPASSINGSGERICHTE TEKSTEN ZIJN HET ADDERTJE

René Rademakers RA, directeur bij Van Oers Audit en werkzaam bij SRA-Vaktechniek: "De vernieuwde standaard zelf is beknopt, het addertje onder het gras zit 'm in de details van de vereisten en in de toepassingsgerichte teksten. Je moet deze echt een aantal keren doornemen voordat je je realiseert wat het betekent. Dit vraagt zeker de nodige zelfstudie en opleiding. Verdieping is noodzakelijk, alleen zo kun je de standaard werkelijk leren begrijpen en op de correcte manier toepassen."

MEER EN GEDETAILLEERDE INFORMATIE

De uitgebreide aandacht voor het onderwerp IT is een van de opvallendste wijzigingen in de vernieuwde Standaard 315. De standaard beschrijft expliciet waaruit het inzicht in de IT-omgeving van de controleklant moet bestaan. Doel daarvan is om na te gaan welke rol IT speelt bij het bedrijfsmodel en de interne beheersing van de klant. Op basis daarvan kunnen ook de risico's die samenhangen met het gebruik van IT in kaart worden gebracht. De standaard benadrukt dat je veel meer en veel gedetailleerder inzicht moet verkrijgen in welke gegevens door de systemen van de klant lopen en welke informatie met behulp van die systemen wordt uitgewisseld. Pieter Mansvelder RA, mede-eigenaar van

Kriton en werkzaam bij SRA-Vaktechniek: "Je kunt niet volstaan met een beeld op hoofdlijnen, maar je moet nauwgezet onderzoeken hoe de informatiestromen beheerst worden. Ongeacht de keuzes die je verderop in het controleproces maakt en of je wel of geen systeemgerichte aanpak gaat hanteren, je moet aan de voorkant dit inzicht krijgen. En dat gaat veel verder dan we tot nu toe gewend waren."

'ZIE DE KLANT MAAR ALS EEN IT-BEDRIJF'

Mansvelder: "Uiteindelijk gaat het erom dat je goed in staat bent om de risico's op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening in te schatten en effectief op die risico's te reageren in je controleaanpak. We moesten dit natuurlijk altijd al doen, maar de vernieuwde standaard maakt veel beter duidelijk wat in dit verband allemaal precies van je wordt verwacht. En dit alles volgens een aantal stappen die je dwingend moet volgen (zie Figuur 1). Dat is wat veel accountants niet gewend waren te doen. Tien jaar geleden kon je een grote supermarktketen voor de jaarrekeningcontrole nog zien als een bedrijf dat gebruikmaakt van IT. Nu moet je als controlerend accountant zo'n onderneming benaderen als een IT-bedrijf dat toevallig hagelslag en melk verkoopt. En dat geldt inmiddels ook voor tal van mkb-ondernemingen. Deze omslag in het denken, daar gaat het in de vernieuwde standaard om. Het perspectief van hoe je kijkt naar de klant moet wezenlijk anders."

WAT VERANDERT ER NOG MEER?

Niet alleen op het vlak van IT is Standaard 315 aangepast. Mansvelder: "Wat sterker naar voren komt, is dat je de inherente risico's moet onderkennen waarvoor gegevensgerichte controles alleen niet toereikend zijn als aanpak. Als deze risico's er zijn en je kunt niet steunen op interne controle, dan heeft dat gevolgen voor je oordeel. Hiermee beoogt de standaard te voorkomen dat te makkelijk gekozen wordt voor een gegevensgerichte controleaanpak."

PIETER MANSVELDER
**In de vernieuwde
 standaard gaat
 het om een
 omslag in het
 denken.**

Nieuw is ook dat je de inherente risico's in kaart brengt en inschat op basis van een vijftal in de standaard benoemde risicofactoren. Die moet je verplicht langslopen om te bepalen of sprake is van een inherent risico op een afwijking van materieel belang. In een van de bijlagen van de standaard wordt dit verder uitgewerkt. “De standaard maakt verder voor eens en voor altijd duidelijk dat je het inherente risico en het interne beheersingsrisico afzonderlijk van elkaar moet inschatten. De volgorde van de vereisten dwingt dit nadrukkelijk af.”

NAUWGEZETTE DOCUMENTATIE

En last but not least: vergeet niet dat alle informatie die je verzamelt van de klant, goed moet worden gedocumenteerd. Rademakers: “Het is niet alleen maar een verslagje van een gesprek met de klant over de IT-systemen. Alle voor de controle relevante informatie die je hebt verkregen, moet je zorgvuldig vastleggen. En je moet duidelijk maken dat je niet alleen om bevestigende informatie hebt gevraagd, maar ook rekening hebt gehouden met de mogelijkheid dat informatie beschikbaar is die de visie en standpunten van de klant tegenspreekt.”

Mansvelder ziet een groot voordeel van het gedetailleerde inzicht en de uitgebreide documentatie: “Als je dit goed doet, kan dat in het begin veel tijd en energie kosten. Maar vervolgens kun je de controleaanpak effectiever vormgeven. Je weet beter of, en zo ja waarom, sprake is van een risico. Het helpt je om de goede dingen te doen.” Rademakers vult aan: “De controle wordt kwalitatief beter. Je gaat weer actiever en bewuster in gesprek met de klant en je kunt je klant en de jaarrekening nog beter doorgronden. Je moet als het ware resetten, met een routinematige aanpak kom je er niet meer. Je zult onderdelen tegenkomen waar je een tandje dieper zult moeten graven dan je gewend was. En ik denk dat zeker de wat grotere klanten het prettig vinden als je dingen signaleert waar ze met jou

over in discussie kunnen gaan. Want ook in het mkb komen bijvoorbeeld echt lastige IT-vraagstukken voor.” Mansvelder geeft nog een ander perspectief: “Je kunt op basis van de vernieuwde standaard als accountant ook recht doen aan wat er in het mkb al wel gebeurt op het gebied van IT. Er zijn voldoende klanten voor wie IT een onmisbaar onderdeel is van het bedrijfsmodel en die heel goed weten wat ze doen om de risico's te beheersen. Als je dan als accountant ‘om het systeem heen’ wil controleren, sla je de plank echt mis.”

SRA INFORMEERT EN ONDERSTEUNT

SRA probeert op tal van manieren goede informatie te verstrekken en te helpen bij vragen. Zo zijn er diverse cursussen, ook incompany, maar ook in de controlekringen is en wordt uitvoerig stilgestaan bij de vernieuwde standaard. “Tijdens deze bijeenkomsten zien we dat kantoren steeds vaker en met steeds meer vragen komen”, zegt Mansvelder. “De accountants zien het belang van de standaard in. De behoefte om informatie is er echt, en die zal er ook nog wel een tijdje blijven.”

MEER INFORMATIE?

Kijk op www.sra.nl voor meer informatie over de nieuwe Standaard 315

SRA-Vaktechnisch naslagwerk

- Praktijkhandleiding Risico-inschatting en IT
- Handboek Kwaliteit 2.0
- Materialiteit in de accountantscontrole
- Praktijkhandleiding Risicoanalyse

SRA-Werkprogramma

- Werkprogramma Controle

SRA-Cursussen

- Accountantscontrolekring
- De herziene COS 315 (online, EOCU35431)
- Risico-inventarisatie (met herziene COS 315, EOCU34235)